

Statuten van het Centraal Comité van antirevolutionaire kiesverenigingen, gevestigd te 's-Gravenhage

<https://hdl.handle.net/1874/234752>

mm 11102

BR.1879. III .39.

87g. III. 2g.

STATUTEN

VAN HET

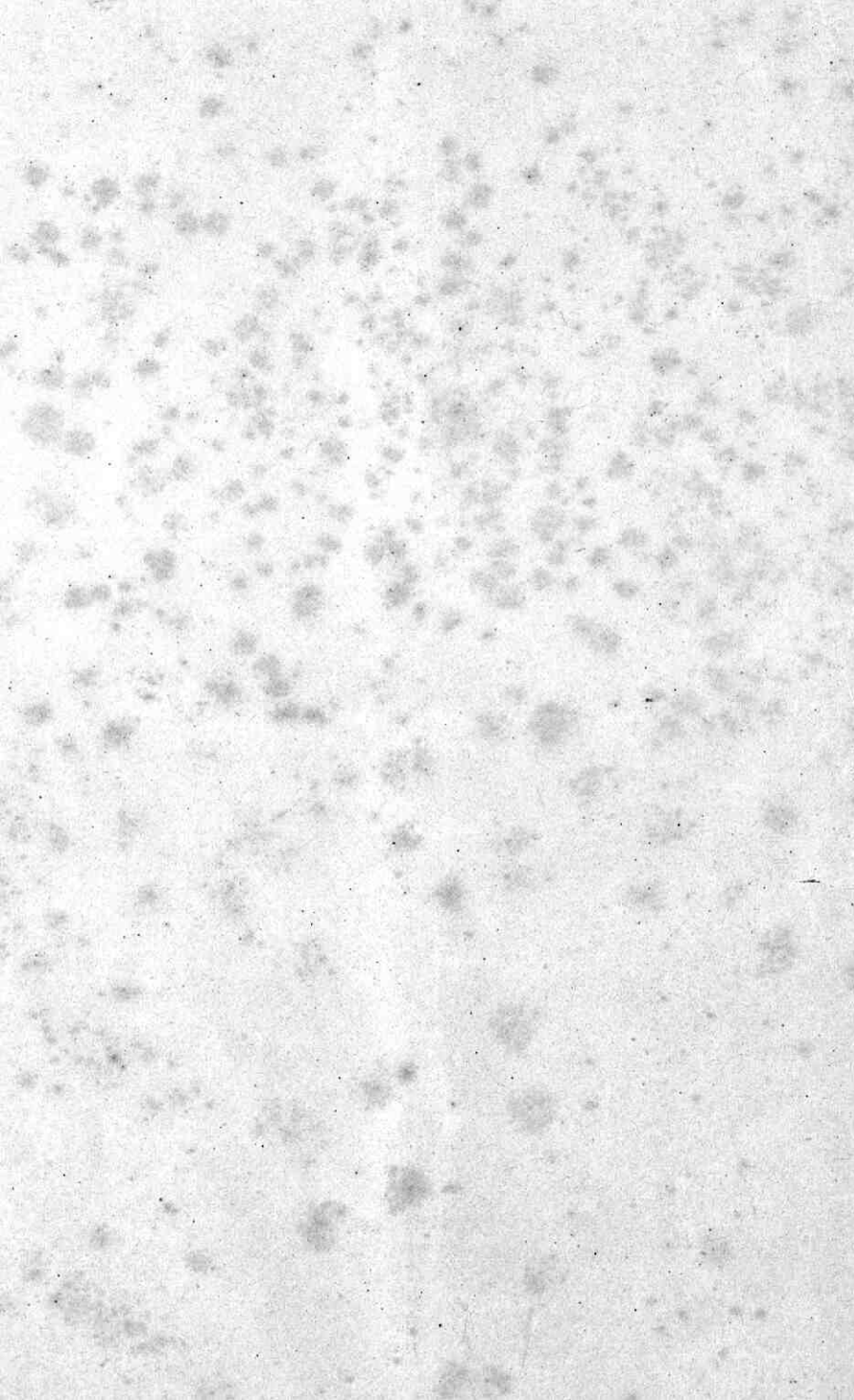
Centraal Comité

VAN

Antirevolutionaire Kiesvereenigingen.

GEVESTIGD TE 'S GRAVENHAGE.

Statuten.

ART. 1.

Er bestaat een Centraal Comité van Antirevolutionaire Kiesvereeningen, gevestigd te 's Gravenhage, dat zich ten doel stelt, door aaneensluiting en saamwerking, de eenheid van richting onder de Antirevolutionairen in den lande te bevorderen, en de kracht, die voor de antirevolutionaire beginselen onder de kiezers beschikbaar is, door opwekking van het particulier initiatief in de kiesdistricten, te verhoogen.

ART. 2.

Het Centraal Comité bestaat uit 13 leden, waarvan elke twee jaar 4 leden aftreden, de eerste maal naar een bij loting vast te stellen orde, en voorts naar de jaren van hun verkiezing. Aftredende leden zijn herkiesbaar.

ART. 3.

De leden van het Centraal Comité worden op de vaste Deputaten-vergadering door stemhebbende afgevaardigden gekozen uit tweetallen, door het Centraal Comité voorgedragen.

ART. 4.

De vaste Deputaten-vergadering wordt in de jaren, waarin periodieke verkiezingen voor de Tweede Kamer moeten plaats hebben, minstens vier weken vóór den dag der verkiezing te Utrecht gehouden.

Wanneer door Kamer-ontbinding de twee-jarlijksche periode verkort wordt, heeft de aftreding van Comité-leden niet op de tusschentijds saam te roepen vergadering plaats, maar op de eerste normale vergadering, die daarop volgt.

ART. 5.

Ook buiten deze vaste vergadering van het Centraal Comité kunnen de Deputaten der kiesvereenigingen opgeroepen worden, zoo dikwijls hiertoe, op advies van Praeses en Assessoren, door het Comité besloten wordt.

ART. 6.

Het Centraal Comité heeft een moderamen van vijf leden, een Praeses, twee Assessoren, een Secretaris en een The-saurier.

Het Centraal Comité verkiest zelf uit zijn midden den Secretaris en den Penningmeester. De Praeses en de Assessoren worden benoemd door de vergadering.

Praeses en Assessoren vormen de vaste Commissie van advies, die in engeren zin, onder toezicht en volgens informatie van het Centraal Comité, met de politieke leiding van de partij belast is.

De leden van het Centraal Comité hebben op de Deputa-ten-vergadering een concludeerende stem. De stem van den Praeses beslist bij staking van stemmen.

ART. 7.

Het staatkundig program van het Centraal Comité luidt als volgt:

1. De antirevolutionaire of christelijk-historische richting vertegenwoordigt, voor zooveel ons land aangaat, den grondtoon van ons volks-karakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving; en wenscht dit, overeenkomstig den gewijzigden volkstoestand, in een vorm, die aan de behoeften van onzen tijd voldoet, te ontwikkelen.

2. Noch in den volkswil, noch in de wet, maar alleen in God vindt zij de bron van het soevereine gezag, en verwerpt mitsdien eenerzijds het beginsel van volkssouvereiniteit; terwijl zij anderzijds de soevereiniteit van Oranje eert, als onder de leiding Gods in onze geschiedenis gewor-teld; door de mannen van 1813 in den Nederlandschen Staat tot ontwik-keling gebracht; en door de grondwet als zoodanig bevestigd.

3. Ook op staatkundig terrein belijdt zij de eeuwige beginselen van Gods Woord; zóó evenwel, dat het staatsgezag noch rechtstreeks, noch door de uitspraak van eenige kerk, maar alleen in de consciëntie der overheidpersonen, aan de ordinantiën Gods gebonden zij.

4. De overheid, zoo leert ze, is als dienaressen Gods, in eene Chris-telijke en dus niet-godsdienstlooze natie, gehouden tot verheerlijking van Gods naam, en behoort diensvolgens: a. uit bestuur en wetgeving alles te verwijderen, wat den vrijen invloed van het Evangelie op ons volks-leven belemmert; b. zichzelve, als daartoe in volstrekten zin onbevoegd, te onthouden van elke rechtstreeksche bemoeiing met de geestelijke ont-wikkeling der natie; c. alle kerkgenootschappen of godsdienstige ver-

enigingen en voorts alle burgers, onverschillig welke hunne denkwijze aangaande de eeuwige dingen zij, te behandelen op voet van gelijkheid; en d. in de consciëntie, voor zoover die het vermoeden van achtbaarheid niet mist, een grens te erkennen voor haar macht.

5. Zij belijdt, dat de overheid regeert bij de gratie Gods, en, hieraan hare regeeringsmacht ontleenende, het recht heeft, den eed te vragen; en, ter vrijlating van den dag des Heeren, en alzoo mede in 's volks belang, na wijziging der bestaande zondagswet, zoowel zelve zooveel doenlijk in al haar vertakkingen op dien dag behoort te rusten, als in haar concessiën aan maatschappijen van vervoer geheelen of gedeeltelijken stilstand van zaken voor dien dag heeft te bedingen.

6. Op zichzelf geen enkelen staatsvorm den enig bruikbaren koudende, erkent zij het aan de grondwet gebonden koningschap, gelijk zich dit onzent geleidelijk uit de republiek der vorige eeuw heeft ontwikkeld, als den voor Nederland meest geschikten regeeringsvorm.

7. De grondwet, gelijk die in 1848 gewijzigd is, aanvaardt zij als uitgangspunt, om langs wettigen weg tot een hervorming van onze staatsinstellingen naar eisch der Christelijk-historische beginselen te geraken.

8. Zij verlangt daartoe bevestiging van den rechtmatigen volksin-vloed, die, krachtens den zedelijken band tusschen kiezers en gekozenen, door de Staten-Generaal, naar eisch van onze historie, op het staatsgezag wordt uitgeoefend.

9. Het verwerpen van begrotingen, om redenen buiten die begrotingen gelegen, keurt ze, tenzij in zeer buitengewone omstandigheden, als machtsoverschrijding af.

10. Zij wil dat de gewestelijke en gemeentelijke autonomie, voor zoover deze niet strijdt met de eischen der staatseenheid en de rechten van de enkele personen niet onbeschermd laat, door decentralisatie worde hersteld.

11. Opdat de Staten-Generaal in de natie wortelen; het volk niet slechts in naam vertegenwoordigen; en in hun saamstelling niet langer een krenking van het recht der minderheden opleveren; eischt zij de invoering van een ander kiesstelsel, en, ter voorbereiding daartoe, verla-ging van den census.

12. Zij wil dat de staat (voor zoover ontstentenis van veerkracht bij de burgerij hiertoe niet noodzaakt) het beginsel late varen, alsof de overheid geroepen zou zijn om van harentwege onderwijs te doen geven; voorkome dat de overheidsscholen, voor zoover noodig, tot propaganda van godsdienstige of tegen den godsdienst gekeerde begrippen misbruikt worden; en alzoo ook in zake onderwijs aan alle burgers, onverschillig welke hunne godsdienstige of paedagogische zienswijze zij, gelijke rech-ten gunne.

13. Van den Souverein wil zij, dat door eene onafhankelijke rechtspraak, die onder ieders bereik valle en in verband sta met het zedelijk rechtsbesef der natie, volgens wetten, die op de eeuwige rechts-

beginselen rusten, 1e beslissing uitga voor alle geschillen van partijen, zoowel van burgerrechtelijken als van administratieven aard; ten 2e vonnis kome tegen een iegelijk, die zich vergrijpt aan de gemeene orde der dingen; en ten 3e voltrekking van straf aan den gevonnisdde volge, niet slechts om de maatschappij te beschermen of den overtreders te beteren, maar allereerst tot herstel van de geschonden gerechtigheid, desnoods door de doodstraf, waartoe het recht in beginsel aan de overheid toekomt.

14. Op de overheid, zoo oordeelt ze, rust de plicht om te waken voor de publieke eerbaarheid op den weg en in publieke plaatsen; de gelegenheid tot het gebruik van sterken drank te beperken; den uitstal te verbieden van onzedelijke boek-, plaat- of prentwerken; verleiding van minderjarigen tot onzedelijke daden strafbaar te stellen en met de hoererij op geenerlei wijze, noch preventief, noch beschermend, en derhalve anders dan werend, in aanraking te treden. Onder dien verstande echter, dat ze zich bij elken maatregel, die uit deze verplichting voortvloeit, stiptelijk verre houde van wat tot het terrein des huiselijken levens behoort.

15. In het belang der openbare gezondheid acht ze, dat de overheid te waken heeft tegen vervalsching van levensmiddelen; tegen verontreiniging van den publieken weg en tegen vergiftiging van den dampkring of het water; zorg heeft te dragen voor zindelijkheid in haar eigen huishouding; en een eerbare begrafenis der lijken; en voorts bij het zich vertoonen van besmettelijke ziekten (behoudens de vrije beschikking van een iegelijk over zijn eigen lichaam en zijn eigen consciëntie) al zulke maatregelen heeft te nemen, als strekken kunnen en onmisbaar zijn om te voorkomen, dat iemand, onwillens of onwetens, met de smetstof dezer ziekten in eene voor hem gevaarlijke aanraking zou treden.

16. Zij wenscht dat bij het financieel beheer van den staat de verhouding tusschen overheid en burgers niet die van verdrag, maar een zedelijk organische zij, en dat het evenwicht tusschen ontvangsten en uitgaven geregeld worde, niet door drukkende vermeerdering van de lasten der natie, noch door bezuiniging op het noodige, maar door beperking van staatsbemoeiing; en dat voorts ons belastingstelsel hervormd worde in dien zin, dat de ontwikkeling van het volksleven minder schade lijde, de hooge opbrengst der middelen niet eenige maatstaf; de druk minder ongelijkmatig zij; en de kosten van inning afnemen.

17. Kracht tot handhaving van onze nationale zelfstandigheid zoekt zij in de versterking van het rechtsbesef; in de bevordering van kennis onzer historie; in de bevestiging van onze volksoorvrijheden; in eene ervaren diplomatie; en voorts in eene wettelijke organisatie van de doode en levende strijdkrachten te land en te water, die, na verbetering van het scheeps- en kazerneleven, met prijsgeving der plaatsvervanging, bovenal kracht zoeken in het moreel van den soldaat.

18. Voor zooveel het koloniale vraagstuk aanbelangt, belijdt zij, dat de baatzuchtige neiging van onze staatkunde, om de koloniën voor de kas van den staat of van den particulier te exploiteeren, dient plaats te maken voor een staatkunde van zedelijke verplichting; en diensvolgens in de lijn, herhaaldelijk door anti-revolutionaire staatslieden, wier inzicht op bestudeering der quaestie gegrond was, aangegeven, alle belemmering voor de vrije prediking van het Evangelie dient opgeheven; bij het lager onderwijs het bijzonder initiatief van het Europeesch bestanddeel aanvankelijk dient gesteund; tegenover het Mahomedanisme

het Christelijk karakter der natie niet verloochend: en zoo de politieke als sociale en oeconomische verhouding in overeenstemming gebracht worde met den eisch der Christelijk-historische beginselen.

19. Zij erkent de noodzakelijkheid om ook door middel van onze wetgeving, beter dan thans, er toe mede te werken, dat de verhouding tusschen de verschillende maatschappelijke standen zooveel doenlijk beantwoorde aan de eischen van Gods Woord.

20. Zij verklaart dat noch voor het rijk in Europa, noch voor de Indiën, door de overheid eene staatskerk, van wat vorm of naam ook, mag worden in stand gehouden of ingevoerd; dat het den staat niet toekomt, zich met de inwendige aangelegenheden der kerkgenootschappen in te laten; en dat, ter bevordering van een meer dan dusgenaamde scheiding tusschen staat en kerk, de verplichting, uit art. 168 der grondwet voor de overheid voortvloeiende, na uitbetaling aan de rechthebbenden van het rechtens verschuldigde, dient te worden opgeheven.

En 21, dat zij, om deze beginselen ingang te doen vinden, de zelfstandigheid van hare partij handhaaft; zich bij geen andere partij laat indeelen; en slechts dan samenwerking met andere partijen aanvaardt, indien die door een vooraf wel omschreven program, met ongekrenkt behoud van hare onafhankelijkheid, kan worden verkregen. Reden waarom zij bij eerste stemming gemeenlijk met een eigen candidatuur aan de staatkundige verkiezingen deelneemt, en, bij herstemming, zich voorbehoudt te handelen naar omstandigheden.

ART. 8.

Kiesvereenigingen, die Deputaten naar de vergadering van het Centraal Comité zenden, worden geacht zich bij dit program aan te sluiten.

ART. 9.

Elke Kiesvereeniging, die zich aangesloten heeft, zendt naar de vergadering van het Centraal Comité één stemhebbenden afgevaardigde. Indien haar ledental boven de vijftig loopt, brengt hij voor 51 tot 100 leden twee stemmen uit, voor 101 tot 150 leden drie stemmen, enz.

De aansluiting kan met elken 1sten Januari worden opgezegd.

Indien eene Kiesvereeniging bij het stellen van candidaten de beginselen van het program verloochent, heeft de Deputatenvergadering het recht den band met haar, los te maken.

ART. 10.

Door hare aansluiting aan het Centraal Comité mogen de Kiesvereenigingen nooit geacht worden, eenig stuk of deel van hare autonomie te hebben prijs gegeven. Het Centraal Comité, noch ook de Deputatenvergadering, bezit ten opzichte der Kiesvereenigingen eenige andere dan louter raadgevende of contractuele bevoegdheid.

ART. 11.

Het Centraal Comité is bevoegd bij verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal candidaten aan te bevelen.

Het stelt geene candidaten tegenover candidaten, geproclameerd door Kiesvereenigingen, die tijdens de verkiezing bij het Centraal Comité zijn aangesloten.

ART. 12.

Het Centraal Comité poogt Provinciale Comité's in de verschillende gewesten te vormen; in de districten Centrale Kiesvereenigingen in het leven te roepen; en deze Kiesvereenigingen in verband te zetten met afdelingen of vereenigingen in de onderdistricten.

ART. 13.

De Deputaten-vergaderingen worden bij gewone periodieke verkiezingen minstens vier weken vóór den dag der vergadering uitgeschreven, ten einde aan de Kiesvereenigingen gelegenheid te laten, om vooraf haar gedragslijn vast te stellen, over den aan te bevelen candidaat van gedachten te wisselen, en den afgevaardigde voor de vergadering van het Centraal Comité te benoemen.

ART. 14.

De geldelijke aangelegenheden van het Centraal Comité worden behartigd door eene finantieele Commissie, uit en door het Comité te benoemen.

Kiesvereenigingen, die finantieelen steun verlangen, dienen bij deze Commissie, uiterlijk acht dagen vóór de vergadering, hare aanvraag in, met overlegging van de rekening der vorige verkiezing en met gespecificeerde opgave van het bedrag, waartoe zij voor elk der posten ondersteuning verlangen.

De finantieele Commissie besluit over deze aanvragen in eene gecombineerde vergadering met de Commissie van advies, en regelt zich daarbij uitsluitend naar het staatkundig belang, dat in elk der districten op het spel staat.

Rekening en verantwoording doet deze Commissie aan het Centraal Comité.

ART. 15

Afdelingen van het Anti-Schoolwetverbond worden met Kiesvereenigingen gelijk gesteld.

ART. 16.

Provinciale Comité's hebben het recht één lid uit hun midden met adviseerende stem te committeeren naar het Centraal Comité, tenzij reeds een lid uit hun midden in dit Comité zitting heeft.

ART. 17.

Elke Kiesvereeniging, die zich aansluit, is gehouden haar reglement en een opgave van haar ledental bij den Secretaris van het Centraal Comité in te zenden, en op de vaste Deputaten-vergadering schriftelijk mededeeling te doen van de wijzigingen, die dit reglement of de staat der leden mocht hebben ondergaan.

ART. 18.

Politieke tijdschriften of bladen, die van hun instemming met het Program van het Centraal Comité aan zijn Secretaris deden blijken, hebben het recht, een afgevaardigde met adviseerende stem naar de Deputaten-vergaderingen van het Centraal Comité te zenden.

ART. 19.

Leden van de Staten-Generaal of Staten-Proviuciaal, die bij den Secretaris van het Centraal Comité bericht inzonden van hunne instemming met het Program, worden insgelijks met adviseerende stem op deze vergaderingen toegelaten.

ART. 20.

Het Centraal Comité is bevoegd, met soortgelijke Comité's van andere staatkundige partijen in overleg te treden, mits de onderhandelingen of schriftelijk gevoerd worden of van het over en weder gesprokene verbaal wordt opgemaakt.

ART. 21.

De heeren, die dusverre het voorloopig Centraal Comité hebben uitgemaakt, leggen na afloop der vergadering, waarin dit reglement is vastgesteld, hunne bevoegdheid neder in handen van het nieuwgekozen Comité.

ART. 22.

Wijziging of ampliatio van dit reglement kan op de Deputaten-vergadering plaats hebben met meerderheid van stemmen, mits het daartoe strekkende voorstel of uitga van het Centraal Comité, of drie maanden vóór den dag der periodieke verkiezingen

door ééne of meerdere Kiesvereeningen zij ingezonden bij den Voorzitter van het Centraal Comité.

Wijzigingen in het Program daarentegen kunnen niet tot stand komen dan met eene meerderheid van twee-derden der wet-tig uitgebrachte stemmen, na voorafgaande rondzending van het daartoe strekkende voorstel aan de Kiesvereeningen en Redactien, die zich aansloten.

Aldus vastgesteld in de Constitueerende Vergadering
van 3 April 1879.

Dr. A. KUYPER, *Voorzitter*.

Mr. B. J. L. BARON DE GEER VAN JUTPHAAS,
Assessor.

Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, *Assessor*.

Mr. D. P. D. FABIUS, *Secretaris*.

J. VOORHOEVE H.Czn., *Thesaurier* en lid der
finantiële Commissie.

E. W. HEYBLOM, lid der finantiële Commissie.

I. ESSER, lid der finantiële Commissie.

S. H. BUYTENDIJK.

W. DIEMER.

J. H. DONNER.

Mr. A. J. TH. à TH. VAN DER HOOP VAN
SLOCHTEREN.

J. P. NONHEBEL.

J. A. WORMSER.

Mr. G. W. GRAAF VAN RECHTEREN VAN
APPELTERN, *Adviseerend lid* voor de
Geldersche Kiesvereeninging.

Jhr. J. L. DE JONGE, *Adviseerend lid* voor de
Zeeuwsche Kiesvereeninging.

afgelezen Mei
1893
Zie Stan 29/3 '94
N 6766